

Список використаних джерел:

1. Альтернативні тканини: з яких матеріалів шують еко-одяг *Burda style.ua*: <https://burdastyle.ua/encyclopedia/gid-po-stylyu/trend/alternatyvni-tkanyny-z-yakih-materialiv-shyyut-eko-odyag> (дата звернення: 05.03.2020)
  2. В МІТ построили «Шелковый павильон» при помощи робота и 6500 гусениц шелкопряда *Хабр*: <https://habr.com/ru/post/182386/> (дата звернення: 05.03.2020)
  3. Послушные растения Дианы Шерер: художница из голландии *Популярная механика*: <https://www.popmech.ru/design/489472-poslushnye-rasteniya-diany-sherer-hudozhnica-iz-gollandii/> (дата звернення: 05.03.2020)
  4. Українка створила екологічне «хутро» з пророщеного насіння *Хмарочос*: <https://hmarochos.kiev.ua/2020/01/17/ukrayinka-stvoryla-ekologichne-hutro-z-proroshhennogo-nasinnya/> (дата звернення: 05.03.2020)
- Усачева О. Ю. Перспективные экологичные материалы для одежды // Научно-методический электронный журнал «Концепт». – 2017. – Т. 39. – С. 4186–4190. – URL: <http://e-koncept.ru/2017/971164.htm>.
5. Художник выращивает кожу из грибов *Сегодня*: <https://www.segodnya.ua/ua/lifestyle/science/hudozhnik-vyrashchi-vaet-kozhu-iz-gribov-742099.html> (дата звернення: 05.03.2020)

Зайцева О.М.,

старший науковий співробітник

Миколаївського обласного краєзнавчого музею

м. Миколаїв

**З ДОСВІДУ ПРОВЕДЕННЯ МАЙСТЕР-КЛАСІВ У
МИКОЛАЇВСЬКОМУ ОБЛАСНОМУ КРАЄЗНАВЧОМУ МУЗЕЇ**

Наукові співробітники Миколаївського обласного краєзнавчого музею проводять величезну роботу із залучення відвідувачів з метою популяризації культури нашого краю. Наряду з традиційними формами екскурсійного обслуговування використовують нові засоби співпраці з навчальними закладами та індивідуальними відвідувачами. В роботі активно застосовують методи й засоби музейної педагогіки - галузі педагогічної науки, яка має міждисциплінарний характер. Вона побудована на основі науково - практичної діяльності, орієнтована на передачу культурно-освітнього досвіду в умовах музейного середовища й перебуває «на перехресті» музеєзнавства, соціальної педагогіки та педагогіки дозвілля. Ця науково - суспільна й прикладна дисципліна, що вивчає різноманітні процеси в просторі музею, є важливим засобом у реалізації його освітньо-виховної функції. Однією з форм нових роботи працівників відділу пересувних і стаціонарних виставок стали майстер-класи. Це ефективна форма передачі знань, умінь та здобутого досвіду. В ній закладено особливий спосіб навчання й виховання, центральною ланкою якого є демонстрація оригінальних методів освоєння певного змісту та активної ролі всіх учасників музейного уроку. Вона заснована на практичних діях показу й творчого вирішення певного пізнавального педагогічного завдання, є методом самостійної роботи в малих групах під керівництвом екскурсовода. Всі учасники включені в активну творчу діяльність, що розкриває їх внутрішній потенціал, швидко вчить співпраці між собою, взаємодії з дорослими.

Перші майстер-класи були проведені на початку 2000-х років. У цей час музей активно співпрацював із митцями народної творчості, членами Миколаївського осередку Національної спілки майстрів народного мистецтва й обласного народного творчого об'єднання художників – аматорів та майстрів декоративно – прикладного мистецтва «Прибужжя». Миколаївських митців запрошували на зустрічі з молоддю та дорослими. Багато було різних тем. Заняття проходили цікаво, жваво, повчально. Навесні майстрині – писанкарки: Тетяна Ульяновкіна, Світлана Пишняк проводили майстер-класи з

розпису писанки-вощанки, які користувалися неабияким попитом серед відвідувачів. Тому наукові співробітники відділу етнографії, вивчали досвід майстрів, брали уроки з писанкарства й до свята Великодня почали самостійно проводити заняття з виготовлення української писанки південного регіону. З тих пір кожен рік працівники музею проводили такі музейні уроки, готуючись до цього свята.

Восени 2013 року була оголошена програма майстер-класів «Як прийдуть до тебе три празники в гості...». Першого вересня для учнів другого класу була проведена екскурсія про традиції святкування давньослов'янського свята Рожаниці й християнського Різдва Пресвятої Богородиці. Діточок у класі було багато, приділити увагу потрібно було кожному, тому й виникла необхідність поділити клас на дві частини. Учні першої групи прослухали цікаву екскурсію, а потім відвідали майстерню, де зробили ляльку - мотанку «Зерновушку». Музейники прикрасили це приміщення роботами наших майстрів, щоб відвідувачам було зручно й затишно. Потрібне для цієї мети обладнання, подарував меценат Миколаївщини Кондратьєв Михайло Іванович. Хлопчики та дівчатка вчилися зав'язувати вузлики, шити простими стібками, збирати ляльку. Школярі другої групи, навпаки, починали з майстер-класу, а потім завітали на екскурсію. Згідно програми кожного місяця було проведено окремий захід з етнографічної тематики. Протягом року діти після змістовних екскурсій виготовляли різні цікаві вироби. Наприклад: до дня козацтва, щоб закріпити здобуті знання, маленькі «козачата» робили корогву - козацьку клейноду. А на Новий рік виготовляли традиційного янгола з соломи та тканини. До Різдва Христового майстрували різдвяного павука з соломи. З першого вересня 2013 року до сьогодні ця форма роботи дуже популярна в музеї, її люблять як малі діти, так і дорослі. Щоб зберегти зацікавленість, пропонувались нові й нові теми для занять. До кожного з них була проведена велика підготовча робота: освоєне наукове підґрунтя, підібрані засоби передачі навичок та вмій для праці. Чим більш ретельною була підготовка, тим ефективнішим був процес навчання, тим інформація, надана учасникам, виявлялась більш змістовною, тим яскравіше проходив сам захід. На сьогодні проведено 1156 різноманітних майстер-класів, у музей завітало 18019 чоловік. Кожен рік починався з нової програми, до складу якої обов'язково входили екскурсії експозиційними залами, теоретична основа яких засвоювалась учасниками під час майстер-класів.

На початку квітня 2014 року було оголошено щодо занять з виготовлення писанки-вощанки. Охочих відвідати його було дуже багато. Вчителі шкіл міста приводили своїх учнів до музею, де в цілковито нових аудиторіях з чудовою експозицією, діти працювали з відкритим вогнем. Дітлахи з великим задоволенням розписували свою першу в житті писанку-оберіг, фарбували крапанки. Наукові співробітники розповідали екскурсантам про види традиційних писанок півдня України, пасхальні символи, традиції святкування Великодня. Влітку провели низку занять про українські ляльки – мотанки, про національності Миколаївщини, про традиції різних народів. Дорослі й діти виготовляли для себе оберегові ляльки. Нажаль, відвідувачів було не багато. Мешканці міста, ще не знали, що відпочивати й цікаво проводити час влітку, можна завітавши в музей.

Тому під час літніх канікул 2015 року наукові співробітники музею запросили школярів у «Подорож до печери прадавньої людини». Нова, мобільна, з елементами театралізації екскурсія відразу зацікавила дітей. Екскурсанти навчались добувати вогонь, різати шкіру, малювати вугіллячком наскальні візерунки, виготовляти іграшку «дергунчик». Задоволені були всі творці: і школярі, і вчителі, і батьки, і працівники музею. Коли наші маленькі відвідувачі тільки знайомляться з темою «Археологія», така екскурсія тільки в нагоді. А якщо діти ще зроблять фігурку тотемної тварини, маленького мамонта, й заберуть її до дому, то вони будуть пам'ятати цю подорож у музей довгий час. Тому такі заняття ми пропонуємо і проводимо дуже часто.

Тема «Народні ляльки – мотанки», яка не користувалась попитом спочатку, дуже цікавила наукових співробітників. Тому добре попрацював над нею, в 2016 році, влітку, працівники відділу запропонували нову програму для відвідувачів, яка мала назву «Три «З». Зроби! Збери! Збережи!» Вона складалася з семи занять, кожне з яких мало свою окрему назву ляльки й окрему тему екскурсії. Коли ми розробляли склад її, гадали, що проведемо цей цикл тільки один раз. Але вона дуже сподобалася миколаївцям. Сім цілковито окремих екскурсій, сім чудових ляльок. Кожен учасник

зібрав свою особисту колекцію народних мотанок. Отримали родини сертифікат учасника проєкту. Тому цей цикл проводили ще 4 рази. А п'яту програму, на численні прохання, втілили в життя ще й восени.

Писанкові заняття 2017 року ми проводили на базі виставки «Мережаний Великдень», де були представлені роботи чотирьох майстрів: Михайла Карабутова, Тетяни Ульяновіної, Світлани Леонової та Володимира Туровського. Окрасою екскурсії стало проведення рольової гри з елементами театралізації. Діти брали участь у виставі, в якій розповідалось чому крашанки фарбували саме в червоний колір. Такий музейний урок ми проводимо для школярів міста, які приходять на розпис писанки в перший раз. Майстер – класи з виготовлення писанки ми проводили за різними віковими групами дітей: для 1-2 класів була великодня листівка, для 2 класу робили аплікацію на яєчній шкарлупі з тканини, а всі інші писали писанку - вошанку.

У 2018 році ми відкрили для себе нову форму роботи, а саме виготовлення «лепбука». Це паперова складанка з інформацією на одну задану тему та цікавими завданнями до неї. Такі заняття ми провели до дня нашого міста. Діти з задоволенням вирізали ножицями паперові елементи виробу, клеїли різні форми конвертів, складали «гармошкою» папірці. Додому кожен з них ніс чудову «шпартгалку» з історії Миколаєва. Ця тема була цікавою навіть для студентства. Дорослі юнаки й дівчата старанно виконували всі завдання, пригадували свою працю в початкових класах.

Влітку 2019 року науковими співробітниками МОКМ була запропонована нова програма «Музейний четвер». Кожного четверга ми запрошували відвідувачів на нове заняття з музейної тематики з майстер - класом. Відвідувачі дізнались про правила етикету, про історію шкільно-письмового приладдя, про властивості води та її важливість для людини, про дерева та чагарники, про Козака Мамаю, про велике різноманіття комах нашої області.

У підсумку маємо визначити, що користувався найбільшою популярністю майстер – клас з виготовлення писанки – вошанки. Деякі групи школярів із вчителями та батьками приходили до нас кілька разів. Спочатку першокласники робили аплікацію або листівку, а наступного року розписували вже писанку за допомогою відкритого вогню. Кожного разу діти отримували нову цікаву інформацію про такий чудовий оберіг. Старанно виводили писачками пасхальні символи і дуже раділи, коли фарби вдало поєднувались між собою.

За всі ці роки в нас було сформовано декілька цільових груп дорослих та дітей, які з радістю чекають на нові запрошення до музею. Учні середньої та старшої школи, студентство, літні люди очікують на нові програми та зустрічі з науковими співробітниками. Ми стали добрими знайомими, яких пов'язує любов до історії, природи рідного краю, жага отримання нових знань та навичок, можливість дізнання про щось незвичайне, невідоме. Бажання прийти до музею, прослухати цікаву екскурсію, зробити що-небудь своїми руками, провести свій вільний час у сімейному колі, яке виникло не тільки у маленьких дітей, а й дорослих людей, стало досягненням нашої праці. Колектив музею згуртував навколо себе небайдужих людей, які завжди прийдуть до нас у гості, допоможуть в разі потреби, відгукнуться відвідати запропоновану акцію. Знання та вміння, отримані в процесі майстер – класів, стали продуктом активної діяльності самих учасників, що багаторазово підвищує ефективність засвоєння прослуханого матеріалу. При використанні даного формату головний акцент ми робимо на активну взаємодію відвідувача й наукового співробітника. Найголовніше для успішного нашого заходу – це жива, творча атмосфера. А для цього, учасники повинні відволіктись від своїх повсякденних турбот, направити свою думку на творчу діяльність. Ось ми і створили комфортні умови для всіх, сформували відчуття безпеки та значимості їх праці, зняли потенційні комунікаційні бар'єри. Дали можливість кожному висловити свою думку та проявити себе. Намагались навчити людей бути уважними один до одного.

Творча думка колективу красназнавчого музею весь час розвивається. Ми розробляємо на основі нашої експозиції нові екскурсії, а разом із ними й нові цикли програм з майстер – класами для юнацтва та дорослих відвідувачів. Щоб кожна людина, яка б прийшла до музею, знайшла для себе щось нове й цікаве. Сьогодні потрібно колекцію музейних експонатів презентувати, рекламувати її, залучати до акцій музею якомога більшу кількість людей з індивідуальним підходом до кожного з них. Наш

відвідувач повинен бути не лише глядачем, але й учасником усіх музейних подій. Це буде сприяти розвитку та згуртуванню громади за допомогою культури. А музей є потужним комунікаційним вузлом, що забезпечує взаємодію між культурною спадщиною та суспільством, стає майданчиком активного спілкування.

Список використаних джерел:

1. Архів відділу пересувних і стаціонарних виставок МОКМ;
2. Збірка наукових матеріалів VII Миколаївської обласної краєзнавчої конференції. - Миколаїв: Можливості Кіммерії, 2008, 370 с.
3. Збірка наукових матеріалів VIII Миколаївської обласної краєзнавчої конференції. - Миколаїв: Можливості Кіммерії, 2010, 446 с.
4. Збірка наукових матеріалів XI Миколаївської обласної краєзнавчої конференції. Миколаїв: Іліон, 2019, 164 с.
5. Миколаївський обласний краєзнавчий музей «Старофлотські казарми», 2013. - Миколаїв: Ірини Гудим, Миколаїв, 2013, 144 с.
6. Неформальна освіта в музеї: практичні поради з досвіту застосування. - Херсон: Гілея, 80 с.
7. Смирнова Н. «Зерновушка» берегаєт музей. //Южная правда, 2013. - 10 вересня.

Запісочна Л.О.,

лектор II категорії,

Комунальний заклад культури «Миколаївський обласний художній музей ім. В.В. Верещагіна»

м. Миколаїв

«РОДЕН З МИКОЛАЄВА ЮРІЙ МАКУШИН»

(до 85-річчя від дня народження народного художника України Ю.А. Макушина, 75-річчя перемоги у Другій світовій війні, 45-річчя від створення монументу «Сталевий солдат»)

У Миколаївському обласному художньому музеї ім. В.В. Верещагіна зберігаються багато робіт миколаївського художника та скульптора Юрія Андрійовича Макушина. З його творчістю добре знайомі і гості, і жителі Миколаєва, навіть, якщо вони вперше чують це прізвище. Багато його творів стали візитною карткою нашого міста. Він, його дружина та син – автори більшості пам'ятників та меморіальних дошок в Миколаєві та області. Скульптури Юрія Макушина є і в інших містах України.

Ще в юнацтві на заняттях художнього гуртка Юрій познайомився з Інною Шеховою, яка потім стала його дружиною. І далі вони ідуть разом і по життю, і у творчості. В музеї зберігається декілька портретів Інни Вікторівни, виконаних в різні роки в різних техніках та матеріалах (малюнки олівцем, живопис олійними фарбами, лиття з бронзи). У 1971 році народився син Віктор, який продовжує справу своїх батьків.

Шлях Юрія Андрійовича Макушина до мистецтва був досить складним. Він народився 24 січня 1935 року в селі Вороново Томської області (Російська Федерація). Його дитинство припало на важкі роки Другої світової війни. Хлопчик жив у невеликому селі Алтайського краю. Батько був на фронті, мати померла, і старша сестра Зіна ростила та виховувала брата. Після війни батько Андрій Макушин довго лікувався в миколаївському шпиталі після важкого поранення, і діти переїжджають до нього у Миколаїв.

Після закінчення сьомого класу Широколанівської школи Юрій навчався у Миколаївському фабрично-заводському училищі №1, працював столярем-верстатником. В 1954 році їде на цілину. Потім служба в армії, де Макушин малював портрети військових. Після звільнення в запас він повертається до Миколаєва, працює в заводі ім. 61-го Комунара художником-оформлювачем та